

Θέμα 10ο: Σάββατο 10 / Κυριακή 11 Δεκεμβρίου 2022

Η ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗ

(Επιμέλεια: Γραφείο Νεότητας ΙΜΜΛ)

Έχοντας ήδη διανύσει το μεγαλύτερο διάστημα της Σαρακοστής των Χριστουγέννων, συνεχίζουμε την πνευματική μας προσπάθεια, αναμένοντας να γιορτάσουμε όσο πιο αληθινά μπορεί ο καθένας τη γέννηση του Χριστού. Κάνοντας μία μικρή αναδρομή στις Κυριακές που πέρασαν, παρατηρούμε ότι όλες οι Ευαγγελικές περικοπές που ακούστηκαν στη Θεία Λειτουργία αναφέρονταν στην ελεημοσύνη και τον πλούτο. Ας τις θυμηθούμε:

- Η παραβολή του καλού Σαμαρείτη
- Η παραβολή του πλούσιου και του φτωχού Λαζάρου
- Η παραβολή του άφρονος πλουσίου
- Ο διάλογος του Χριστού με το νεανίσκο

Τυχαιά η Εκκλησία λοιπόν όρισε να διαβάζονται όλες αυτές οι περικοπές μαζί;

Φυσικά και όχι. Η Εκκλησία με αυτήν την επανάληψη προσπαθεί να μας δείξει πόσο σημαντική είναι η ελεημοσύνη, καθώς αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι του πνευματικού μας αγώνα.

Ποια είναι η έννοια της ελεημοσύνης;

Ελεημοσύνη είναι η πρόθυμη μετάδοση των αγαθών μας, οποιασδήποτε φύσης, στο συνάνθρωπό μας που τα στερείται και τα έχει ανάγκη. Έχει ποικιλία μορφών και εκφράσεων, ανάλογα με τις υπάρχουσες ανάγκες και την ποιότητα της αγάπης του ελεήμονος.

Ο φτωχός στερείται της χαράς να προσφέρει ελεημοσύνη;

Ο αββάς Δωρόθεος μας διαβεβαιώνει ότι με ποικίλους τρόπους μπορούμε να βοηθήσουμε τους αδελφούς μας. Μπορούμε να προσφέρουμε τις υπηρεσίες μας σε έναν άρρωστο, μπορούμε να παρηγορήσουμε με το λόγο μας κάποιον που βρίσκεται σε μία δυσκολία, μπορούμε κάνοντας υπομονή να αποτρέψουμε έναν καβγά και να προσευχηθούμε κρυφά για αυτόν που μας προκαλεί. Προσφέρουμε ελεημοσύνη ακόμη συγχωρώντας αυτόν που μας έχει προκαλέσει κακό και έτσι ελκύουμε το έλεος και τη φιλευσπλαχνία του Θεού. Κανείς λοιπόν δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι δεν μπορεί να κάνει ελεημοσύνη. Ο καθένας μπορεί ανάλογα με τις δυνατότητες και την κατάσταση στην οποία βρίσκεται.

Από πού πηγάζει η ελεημοσύνη;

Η ελεημοσύνη προϋποθέτει αγάπη και ευγνωμοσύνη προς τον δωροδότη Θεό. Ο άνθρωπος αποδεικνύεται ευγνώμων για την έμπρακτη φιλανθρωπία του Θεού προς εμάς. Η καρδιά που το αισθάνεται αυτό εύκολα κινείται σε συμπάθεια και ευεργετική διάθεση προς τον άλλον. Η σωτηρία του

κάθε ανθρώπου πάντα περνάει μέσα από τον συνάνθρωπο. Δεν μπορούμε να αγαπούμε το Θεό που δε βλέπουμε και να μην αγαπούμε τον άνθρωπο που στέκεται δίπλα μας. Εξάλλου η Εκκλησία καλείται σώμα και εμείς μέλη του ιδίου σώματος, της Εκκλησίας του Χριστού «είτε πάσχει ἕν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη» (Α Κορ. Ιβ 26).

Ο Άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος μας υπενθυμίζει ότι οι συνάνθρωποί μας είναι οι κατά Θεόν μας αδελφοί και συγκληρονόμοι της αιώνιου ζωής. Ασκώντας λοιπόν αυτήν την αρετή μιμούμαστε τον φιλεύσπλαχνο και πολυέλεο Κύριο, που θυσιάστηκε για τη σωτηρία του ανθρώπινου γένους.

Χαρακτηριστική είναι η Ευαγγελική περικοπή του πονηρού δούλου. Σε αυτήν γίνεται λόγος για έναν δούλο που χρωστούσε ένα σημαντικό ποσό στον Κύριό του. Όταν του ζητήθηκε να επιστρέψει αυτό το ποσό, αυτός αδυνατώντας να το συγκεντρώσει ζήτησε το έλεος του Κυρίου του. Εκείνος του το χάρισε και τον άφησε ελεύθερο. Στο δρόμο συνάντησε έναν άλλο συνδούλο του, ο οποίος του χρωστούσε ένα ασήμαντο χρηματικό ποσό σε σχέση με αυτό που εκείνος όφειλε. Αντί να μιμηθεί τον Κύριό του και να εισακούσει τις ικεσίες του συνδούλου του, απαίτησε από αυτόν εκβιαστικά την αποπληρωμή του και καθώς αυτό δεν ήταν δυνατό, έβαλε στη φυλακή τον οφειλέτη του. Όταν ο Κύριός του έμαθε τη συμπεριφορά του, θύμωσε πολύ και διέταξε να τιμωρηθεί μέχρι να αποδώσει το οφειλόμενο ποσό.

Όπως μας δείχνει η περικοπή είναι πολύ βασικό να μιμούμαστε το Θεό και να δίνουμε με τη σειρά μας τουλάχιστον ένα μέρος αυτών που Εκείνος μας εμπιστεύτηκε.

Πώς είναι ωφέλιμο να γίνεται η ελεημοσύνη;

Βασικότερη προϋπόθεση είναι να γίνεται μυστικά. Η Εκκλησία μας με πολλή σοφία και διάκριση μας δείχνει τον τρόπο που πρέπει να αγωνιστούμε. Η κάθε αρετή δεν αποτελεί αυτοσκοπό αλλά μέσο προσέγγισης του Θεού. Δεν έχει λοιπόν κανένα νόημα με την ελεημοσύνη να μειώσουμε τον πλούτο μας και να αυξήσουμε τον εγωισμό μας. Στην πνευματική ζωή όλα πρέπει να γίνονται στηριζόμενα στην πείρα των πατέρων μας, που βάδισαν πριν από εμάς αυτόν το δρόμο, και στην καθοδήγηση του πνευματικού μας, ο οποίος μπορεί ευκολότερα να διακρίνει τις παγίδες στις οποίες είμαστε επιρρεπείς να πέσουμε. Πάντα μαζί με την κάθε αρετή που προσπαθούμε να καλλιεργήσουμε, πρέπει να αγωνιζόμαστε παράλληλα και για την ταπείνωση. Καμία αρετή δεν έχει αξία χωρίς αυτήν.

Ακόμη πρέπει να ελεούμε χωρίς ιδιοτέλεια, σκεπτικισμό και εξαναγκασμό. Αυτό βέβαια δε σημαίνει πως δεν οφείλουμε να ελέγχουμε την ύπαρξη πραγματικής ανάγκης σε κάθε περίπτωση. Αυτό αποτελεί χρέος μας, καθώς ο Θεός μας όρισε οικονόμους των αγαθών Του. Ο Άγιος Πορφύριος έλεγε ότι όλα τα υλικά αγαθά δεν είναι δικά μας αλλά του Θεού και ότι ο Θεός θα μας ζητήσει λογαριασμό, αν τα διαθέσαμε σύμφωνα με το θέλημά Του ή όχι.

Το μόνο υγιές κίνητρο της ελεημοσύνης είναι η αληθινή αγάπη. Ένα ακόμη στοιχείο που πρέπει να διακρίνει τον ελεήμονα είναι η ευγένεια και η διακριτικότητα. Ο ευεργετούμενος δεν πρέπει να αισθάνεται τη λύπηση των άλλων. Είναι σημαντικό να αισθάνεται ότι ο καθένας ανά πάσα στιγμή μπορεί να βρεθεί σε μία δύσκολη κατάσταση και να έχει την ανάγκη των άλλων. Εξάλλου αυτή είναι και η πραγματικότητα. Επίσης αν σκεφτούμε αυτό που στη ζωή συμβαίνει είναι ότι μπορεί κάποιος άνθρωπος

να δέχονται πιο συχνά τη βοήθειά μας, κι εμείς με τη σειρά μας να ευεργετούμαστε από κάποιους άλλους. Ο ταπεινός άνθρωπος δεν αρνείται τη βοήθεια του συνανθρώπου του. Ο Θεός του την προσφέρει μέσω του διπλανού του.

Αμείβεται η ελεημοσύνη;

Όπως αναφέρουν και οι μακαρισμοί «οἱ ἐλεήμονες ἐλεηθήσονται».

Ο Θεός υπόσχεται : «ὃς δίδωσι πτωχοῖς, οὐκ ἐνδεηθήσεται», δηλαδή τίποτε δε θα στερηθεί όποιος δίνει στους φτωχούς (Παρ. κη' 27).

Ο γνωστός γέροντας της εποχής μας π. Επιφάνιος Θεοδωρόπουλος συνήθιζε να λέει: «Έχω κάνει συμφωνία με το Θεό, εγώ να αδειάζω τις τσέπες μου κάνοντας ελεημοσύνη κι Αυτός να τις γεμίζει. Εκείνος ουδέποτε παραβίασε τη συμφωνία μας. Θα την παραβιάσω εγώ; Μη γένοιτο.» Ακόμη κι όταν αποφάσισε να οικοδομήσει μοναστήρι, επέμενε στο θέμα της φιλανθρωπίας, υποστηρίζοντας ότι αν σταματήσει η φιλανθρωπία με αυτό το πρόσχημα, θα σταματήσει και ο Θεός να στέλνει χρήματα.

Παράλληλα όμως ο Θεός χαρίζει και το θείο έλεός Του, που αποτελεί την ύψιστη δωρεά Του προς τον άνθρωπο. Το θείο έλεος έλκεται από την ελεημοσύνη. Ας μην ξεχνούμε ότι η Εκκλησία την συστήνει ως μέσο για την ανάπαυση των προσφιλών μας προσώπων παράλληλα με τη μνημόνευση στη θεία Λειτουργία και την τέλεση των μνημοσύνων.

Η δύσκολη οικονομική περίοδος στην οποία βρισκόμαστε μπορεί φαινομενικά να δυσκολεύει την παροχή βοήθειας προς τους συνανθρώπους μας. Η Εκκλησία όμως μας διδάσκει ότι η ελεημοσύνη ασκείται σε οποιαδήποτε περίπτωση, αρκεί να υπάρχει πραγματική αγάπη και πίστη. Ας παρακαλέσουμε τον Κύριο να μας χαρίσει την ακλόνητη πίστη που είχαν οι Άγιοι στην πρόνοια και την αγάπη Του.